

ÉLLOVASBÓL SEREGHAJTÓ

AZ MSZP-SZDSZ KOALÍCIÓ HAT ÉVE

2008. április 30.

Fidesz – Magyar Polgári Szövetség

Magyarország és a magyar társadalom az elmúlt hat évben elvesztette versenyképességét. A költségvetési hiánynak a lakosság terhére történő lefaragása leginkább éppen a szegényebbeket sújtotta, az így kialakuló szociális válság következményei viszont az egész társadalom, még a jómódúak számára is súlyosak. Jelentősen nőtt az esélyegyenlőtlenség, a gyengébb társadalmi pozíciójú rétegek, valamint az elmaradott térségben élők számára egyre kevésbé hozzáférhető a lakóhelyhez közeli színvonalas oktatás és egészségügyi ellátás. A helyzetet súlyosbítja, hogy a helyben elérhető közszolgáltatásokkal együtt a távolabbi munkahelyre, iskolába való eljutás lehetősége, a tömegközlekedés hozzáférhetősége is szűkült. Az esélyegyenlőség romlása miatt a szegénység gyorsuló ütemű növekedése fenyeget, hiszen a szellemi és anyagi gyarapodás előfeltételei a társadalom széles rétegei számára váltak elérhetetlenné. A helyzet ma is nehéz, holott ez már egy kárenyhítés utáni kép: a március 9-i népszavazás jelentősen csökkentette a társadalmi károkat, hiszen az eltörlésre kerülő díjak – különösen a tandíj – még a középosztálybeli családok számára is tartósan ellehetetlenítették volna az érintett közszolgáltatásokhoz való hozzáférést.

A kedvezőtlen társadalmi folyamatok hátterében a szocialista-szabad demokrata kormányok elhibázott gazdaságpolitikája áll. 2002 óta a gazdasági növekedés lelassult, az infláció, különösen a nyugdíjasok és az alacsonyabb jövedelmű társadalmi rétegeket érintő infláció egyre gyorsul, a munkanélküliség növekszik. Az elmúlt hat év felelőtlen kormányzása miatt szükségessé vált pénzügyi kiigazítás a társadalom szinte minden rétegét közvetlenül is érintette, de a társadalmi károk később jelentkező közvetett gazdasági hatása idővel még ennél is súlyosabb lehet, ezért Magyarország tartós leszakadásának elkerülése érdekében a közszolgáltatások hozzáférhetőségét és a szociális biztonságot a lehető leghamarabb helyre kell állítani. A kialakult helyzet különösen elkeserítő annak

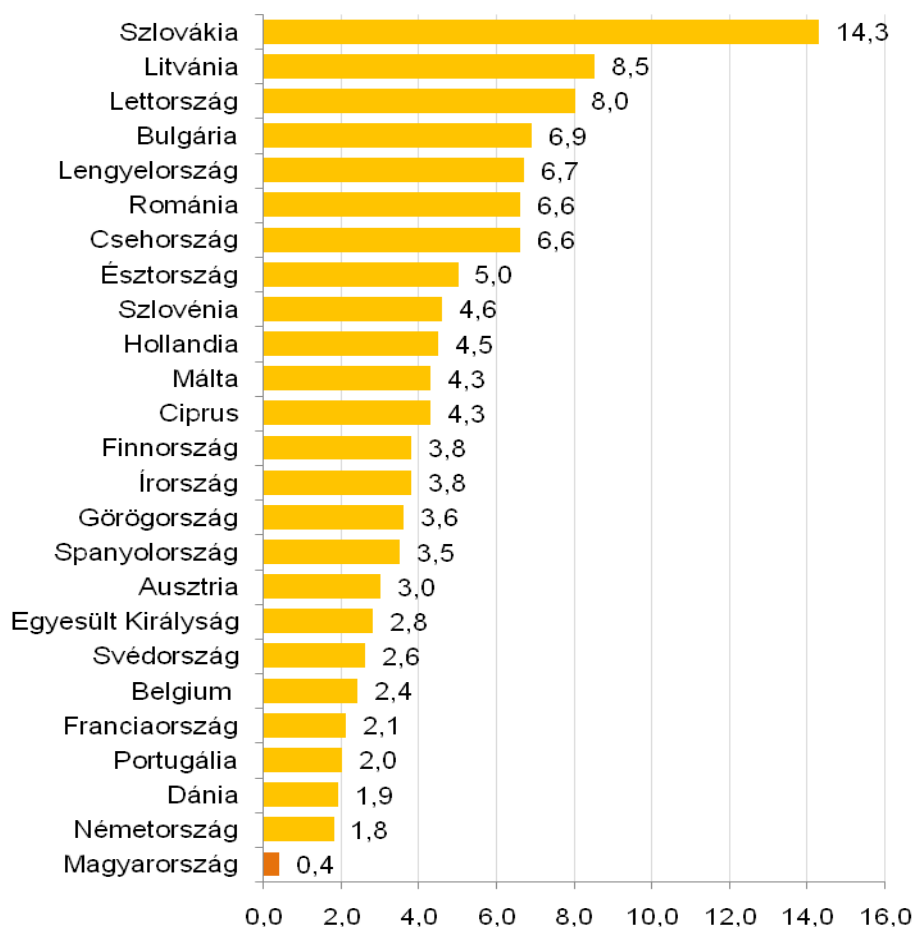
tükrében, hogy 2002-ben Magyarország még valamennyi gazdasági mutató tekintetében az uniós csatlakozásra váró országok éllovasa volt. Sajnos hazánkban az elmúlt hat évben a kedvező gazdasági folyamatok elakadtak, a korábban tőlünk elmaradó régiós versenytársaink ma már gyorsvonatként robognak el mellettünk.

GAZDASÁG, ÁLLAMHÁZTARTÁS

Gazdasági növekedés

A magyar gazdaság teljesítménye 2007-ben minden korábbi várakozást alulmúlt. Miközben közép-kelet-európai versenytársaink gazdasági teljesítménye látványosan növekedett, 2007. utolsó negyedévében az Eurostat közleménye szerint hazánk GDP növekedése mindössze 0,4 százalék volt, így a magyar gazdasági növekedés a legkisebb az egész Európai Unióban.

GDP növekedés az EU tagállamaiban
2007. IV. negyedévében

Forrás: Eurostat

A jelenlegi kiábrándító adatok még elkésőbbek annak tükrében, hogy az ezredfordulón Magyarország GDP bővülése az egyik legmagasabb volt az uniós csatlakozásra váró országok között. 2000. első negyedében a gazdasági növekedés üteme nálunk még a régiós országok átlagának mintegy kétszerese, 6,6 százalékos volt, ma pedig már meg sem közelítjük nemcsak a gyorsan növekvő régióink, de még az Európai Unió átlagos növekedési ütemét sem. Néhány évvel ezelőtt még arról folyt a vita, hogy Ausztriát 15 vagy 20 év alatt érhetjük utol, mára azonban a kérdésselvetés értelmét veszítette, hiszen az is gyorsabban halad nálunk, akit utol szeretnénk érni, a lemaradásunk tehát nem csökken, hanem növekszik. Elszalasztott lehetőségeinket jól érzékelteti, hogy Szlovákia gazdasági növekedése 2007. negyedik negyedében a 36-szorosa volt Magyarországnak.

Forrás: KSH

A magyar gazdasági növekedés visszaesésének oka nem külső tényezőkben rejlik, Szlovákia példája jól mutatja, hogy lenne lehetőség a növekedésre, ha Magyarország gazdaságpolitikája nem lenne súlyosan elhibázott. Ördögi körben vagyunk, hiszen a szociális válságból való kilábalás kulcsát jelentő

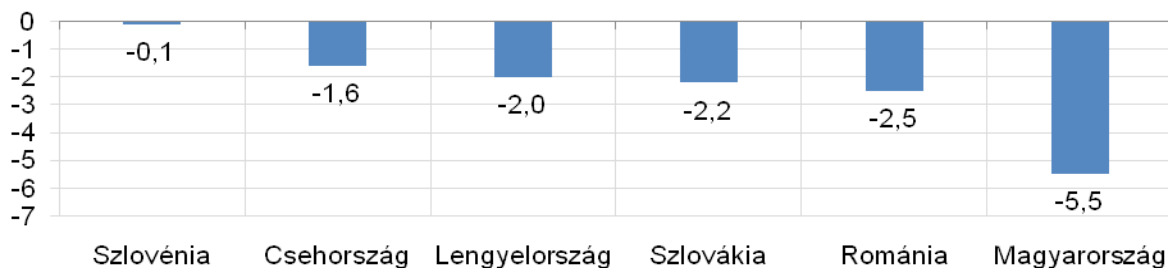
munkahelyteremtésre stagnáló gazdaság mellett semmi esély nincs, az oktatáshoz és az egészségügyhöz való hozzáférés szűkülése pedig már a lakosság későbbi foglalkoztathatóságát is veszélyezteti. Nemzetközi befektetési szakértők szerint növekedési kilátásaink mindezekén túl azért sem kedvezőek, mert 2009-re - mire a kormány szerint a gazdasági növekedés belső akadályai elhárulnak - a számunkra ma még viszonylag kedvező külső feltételeket teremtő európai növekedés is lefékeződhet.

Költségvetési hiány

A magyar költségvetés hiánya 2006-ban európai, sőt világrekordnak számított, a deficit egyedül a háború sújtotta Libanonban volt magasabb. A szocialista–szabad demokrata kormányok olyan helyzetbe sodorták a költségvetést, amelyből csak nagyon következetes és a gazdasági növekedést, a munkaerőpiac bővülését serkenteni képes gazdaságpolitikával lehetne kilábalni. Ehelyett a második Gyurcsány-kormány óriási növekedési és foglalkoztatási áldozattal, valamint jelentős életszínvonal-csökkenéssel járó, a vállalkozásokat és a lakosságot egyaránt sújtó elvonásokkal törekedett költségvetési megtakarításokra. Az eredmények azonban még ilyen súlyos áldozatok árán sem kielégítőek, a költségvetési hiány 2007-ben még mindig közel kétszerese a 2000. évinek.

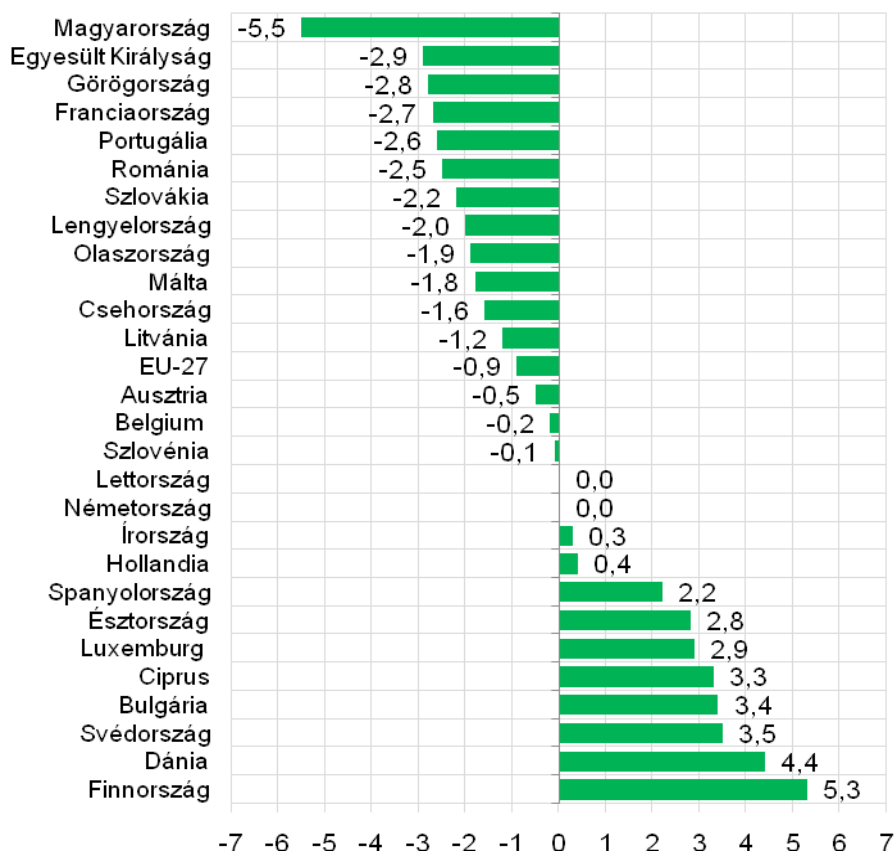
Régiós összehasonlításban sem sikerült áttörést elérni: miközben már Románia is teljesíti a maastrichti kritériumokban meghatározott hiánycélt, Magyarország ezt meg sem közelíti, a tavalyi 5,5 százalékos hiányt legjobb esetben is csupán két-három év alatt sikerülhet 3 százalékra lefaragni.

**Államháztartási hiány a GDP százalékában
a környező országokban, 2007**

Forrás: Eurostat

**Államháztartási hiány, illetve többlet a GDP
százalékában az EU-tagországokban, 2007**

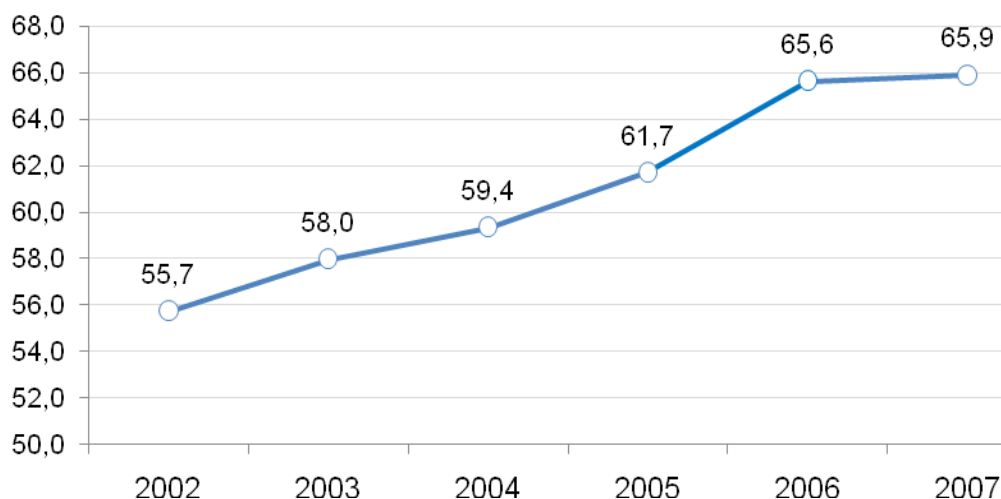

Forrás: Eurostat

Államadósság, adósságszolgálat, kamatterhek

Az új magyar demokrácia óriási államadósságot örökölt. A központi költségvetés adósságának összege folyó áron 1990 óta is jelentősen nőtt, a GDP-hez viszonyított aránya azonban 1995-től 2001-ig csökkent. Ezt a csökkenési tendenciát törte meg a Medgyessy-kormány felelőtlen osztogató politikája. A Gyurcsány-kormány tevékenységének következtében pedig az államadósság növekedése felgyorsult, jelenleg naponta 6 milliárd forinttal nő. A Magyar Nemzeti Bank jelentése szerint az államháztartás bruttó, konszolidált, névértéken számításba vett (maastrichti) adóssága 2007 végén 16 741 milliárd forint, a GDP 65,9 százaléka volt. Rendkívül sokatmondó adat, hogy az államadósság GDP-hez viszonyított aránya 1998 és 2001 között közel 10 százalékponttal csökkent, azóta viszont 14 százalékponttal emelkedett. A szocialista-szabad demokrata kormányok tehát nemcsak hogy lerombolták a polgári kormány eredményeit, de annál is nehezebb helyzetbe hozták az országot, mint amilyenben 1998 előtt volt.

Magyarország államadóssága a GDP százalékában

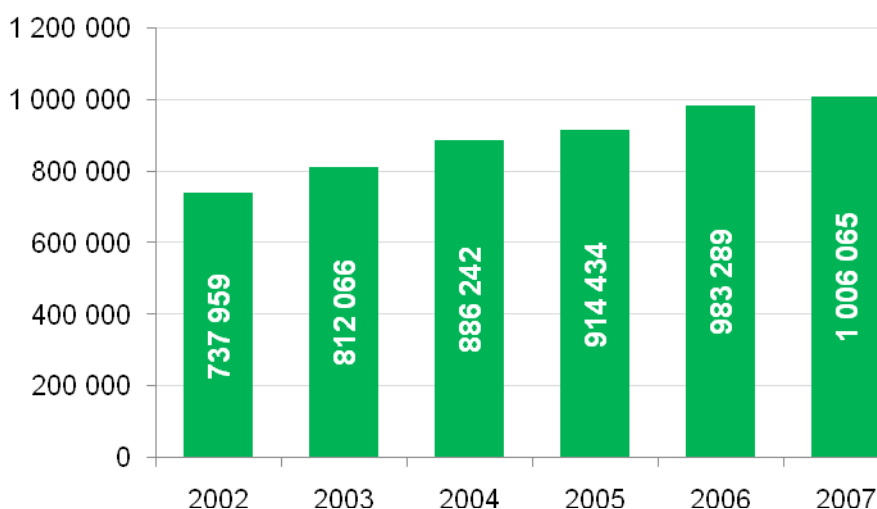

Forrás: KSH

A gyengülő gazdaság miatt ráadásul egyre drágábban tud a kormány további hiteleket felvenni a továbbra is magas hiány, az államadósságot terhelő adósságszolgálat, valamint a kamatok finanszírozására. Ez azért különösen szomorú, mert az államadósság csökkentésének első lépése az lehetne, hogy meglévő hiteleinket fokozatosan egyre kedvezőbb kamatozásúakra cseréljük. Erre most esély sincs, ezért az államadósság a következő években még minden bizonnyal növekedni fog, tehát egyre távolabb kerülünk a maastrichti kritériumok között meghatározott 60%-os határtól, amelyet pedig 2000 és 2004 között már teljesítettünk.

Adósságszolgálat, kamattérítés (milliárd Ft)

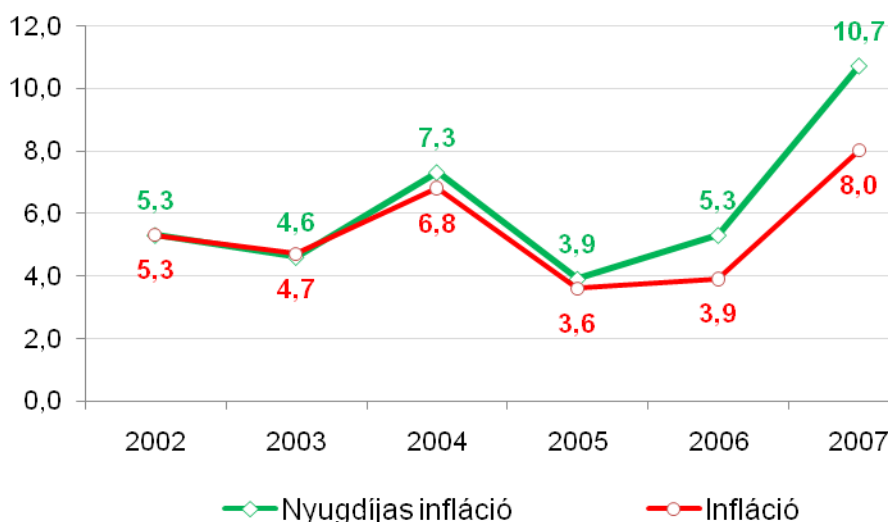
Forrás: KSH

Infláció

Magyarország az inflációt tekintve is a sereghajtók közé tartozik. 2006 óta a pénzromlás üteme folyamatosan növekszik, 2007-ben már 8 százalék volt. Az infláció újbóli növekedése egy közel tízéves kedvező tendenciának vetett véget, hiszen az 1995-ös 28 százalékról 2003-ra sikerült az inflációt fokozatosan 5 százalék alá csökkenteni. 2004-ben azonban az infláció ismét emelkedett, majd némi

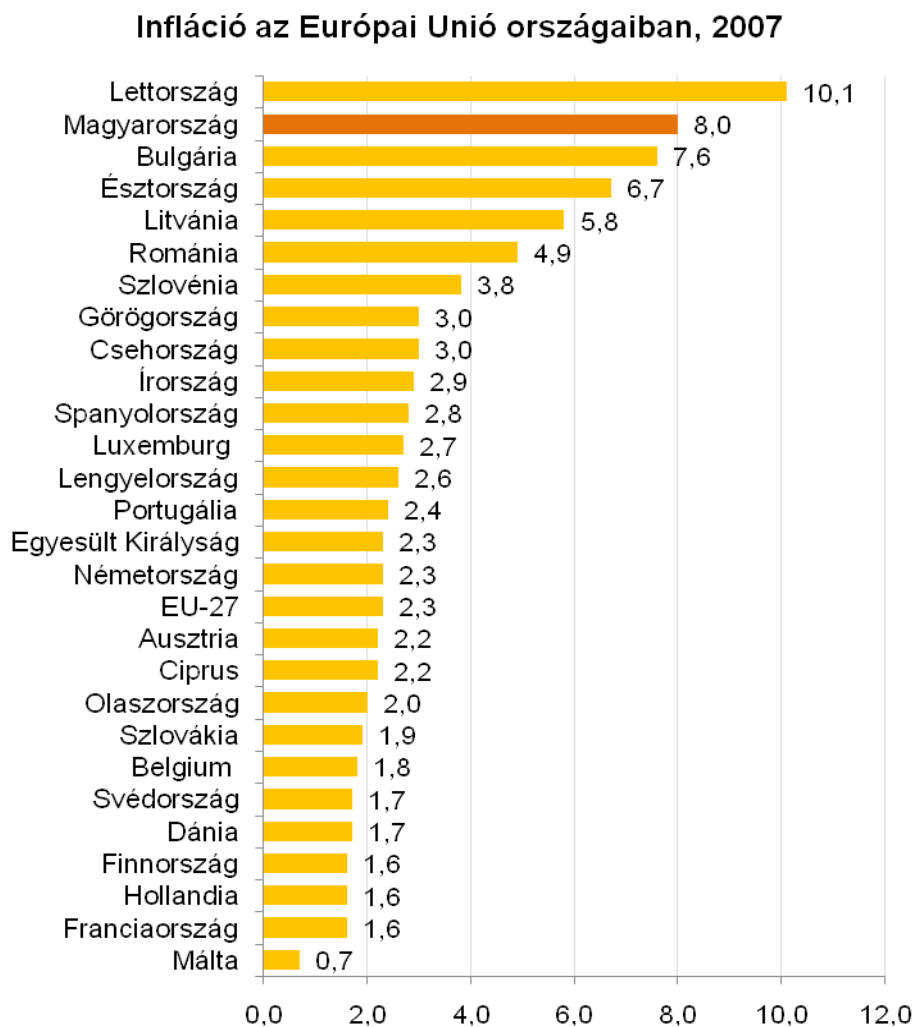
ingadozás után 2007-ben már megközelítette az ezredfordulón mért értéket. Sokatmondó adat, hogy míg a polgári kormány idején 14 százalékról 5 százalékra, tehát közel 10 százalékponttal csökkent, addig a szocialista-szabad demokrata kormányok alatt átmeneti csökkenés után a kezdeti 5 százalékról ismét 8 százalékra emelkedett a pénzromlás üteme.

Az infláció és a nyugdíjas infláció alakulása

Forrás: KSH

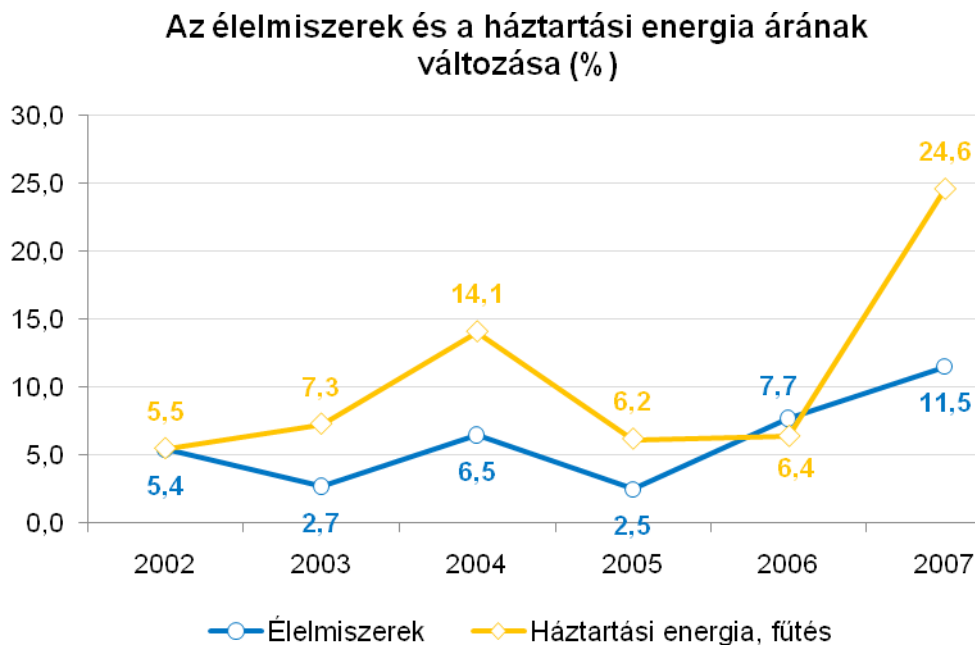
2007-ben az Európai Unió országai közül egyedül Lettorszáiban haladta meg az infláció a magyarországit. Ráadásul a régióban éppen ellentétes folyamatok zajlanak, régiós versenytársaink többsége az utóbbi években jelentősen csökkenteni tudta a pénzromlás ütemét, a szlovák infláció pedig tavaly már az EU átlagánál is alacsonyabb, mindössze 1,9%-os volt.

Forrás: Eurostat

Az átlagos infláció mellett külön figyelmet kell fordítani az alacsonyabb jövedelműeket érintő inflációra is, mivel a nyugdíjasok és az alacsonyabb jövedelműek fogyasztásának összetétele eltér a közepes vagy magasabb jövedelmű háztartásokétól. A nyugdíjasok és az alacsony keresetűek jövedelmük nagyobb hányadát költik élelmiszerekre, fűtésre, lakásfenntartásra, egészségügyre, mint a tehetősebbek, ezért ezeknek az alapvető termékeknek és szolgáltatásoknak a drágulása őket különösen érzékenyen érinti. 2005 óta szétnyílt az olló a nyugdíjas és az átlagos infláció között, a nyugdíjasokat és a nyugdíjasokhoz hasonlóan szerény

jövedelemmel rendelkezőket tehát nagyobb mértékben sújtották az áremelkedések, mint az átlagos vagy afölötti jövedelemmel rendelkezőket.

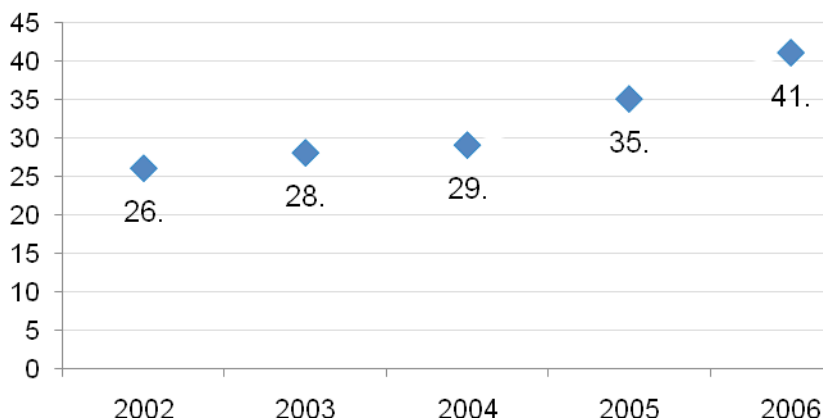

Forrás: KSH

Versenyképesség, adóterhek

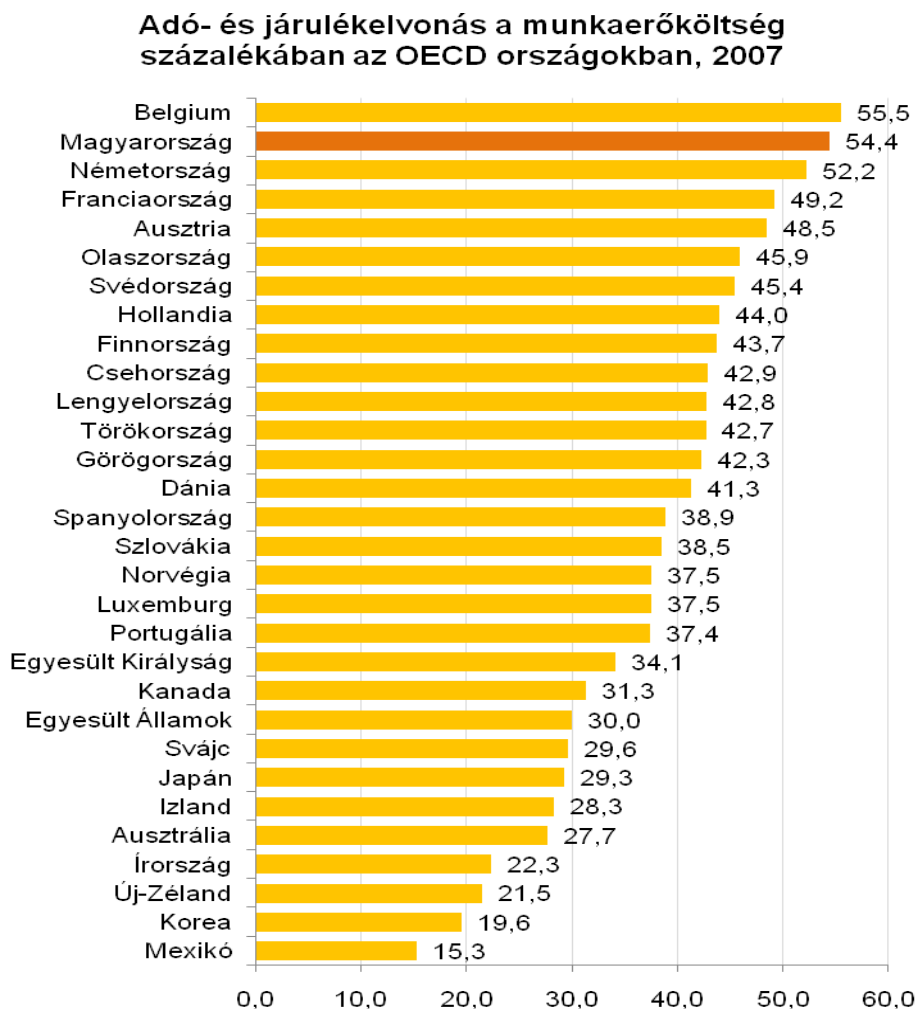
Magyarország egyre romló makrogazdasági mutatóival együtt hazánk versenyképessége is visszaesett. A Világgazdasági Fórum versenyképességi indexe szerint 2004-ben és 2005-ben egyaránt 6–6 hellyel estünk vissza a versenyképességi rangsorban. A polgári és a szocialista-szabad demokrata kormány teljesítménye közötti különbséget jól érzékelteti, hogy míg 1998 és 2002 között 16 hellyel előre kerültünk, 2002 és 2006 között 15 hellyel visszaestünk a Világgazdasági Fórum rangsorában.

**Romló versenyképesség: Magyarország
helyezése a World Economic Forum GCI
indexe szerint**

Forrás: World Economic Forum

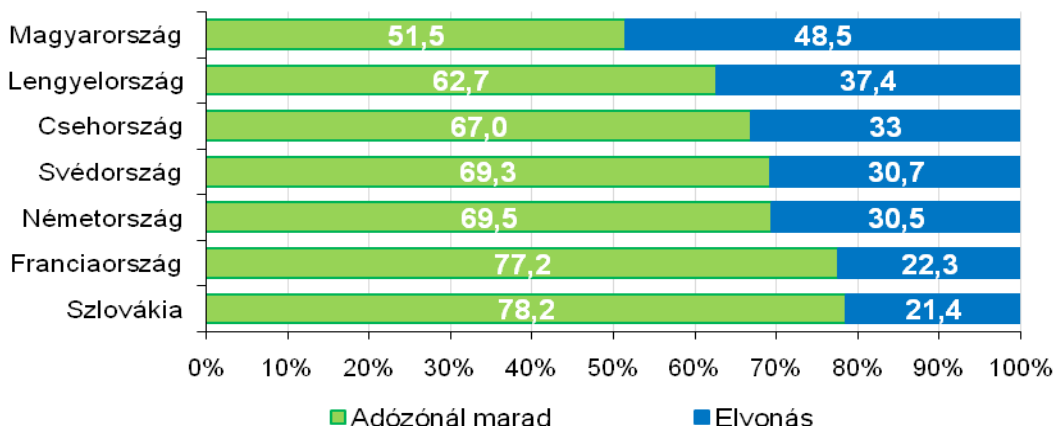
Versenyképességünk romlása jelentős részben arra vezethető vissza, hogy Magyarországon európai összehasonlításban magasak az adó- és járulékterhek. Az egységnyi munkára a munkáltatók által kifizetett összegek több mint felét elvonja az állam a munkáltatókat és a munkavállalókat terhelő adók és járulékok formájában. Az OECD-országok közül Magyarországon a második legmagasabb az elvonások mértéke. Ráadásul Magyarországon a civil szférának alig van módja betekintetni az állami költség labirintusaiba, alig tudja befolyásolni, hogy mire mennyit költsön a kormány, ezért az emberek nem is igazán érzik a sajátjukénak a költségvetés gondjait. A túladóztatás és az újraelosztás átláthatatlansága rontja az adómorált, a feketegazdaságba való menekülésre ösztönöz, tehát végül egy sokkal igazságtalanabb rendszerben sokkal kevesebb költségvetési bevételt eredményez, mint amire egy tisztességes, családbarát és átlátható adórendszer lehetőséget teremtene.

Forrás: OECD

A túladóztatás következtében a családoknál maradó jövedelem aránya is lényegesen kisebb, mint akár a környező országokban, akár Európa nálunk gazdagabb országaiban. A kétgyermekes családok esetében Magyarországon a legalacsonyabb a nettó keresetek családi juttatásokkal növelt összegének a bruttó keresetekhez viszonyított aránya.

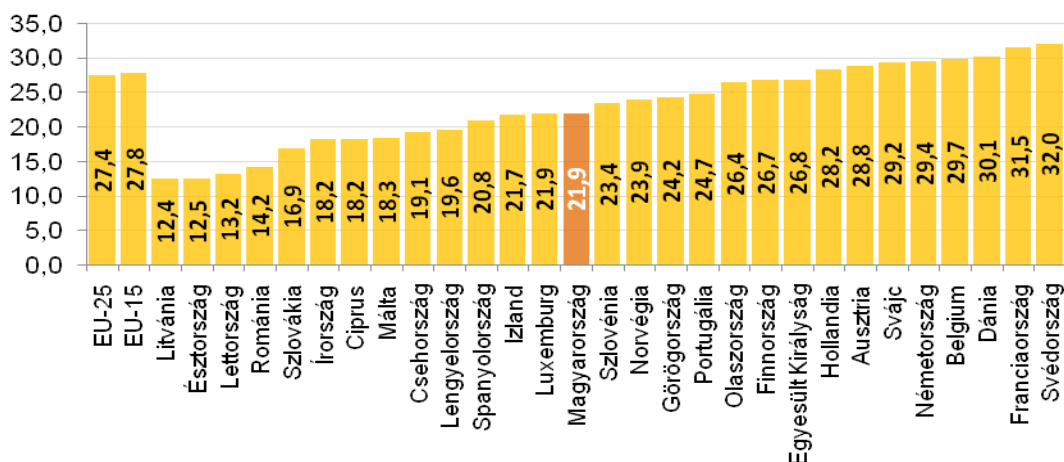
A családoknál maradó jövedelem aránya
(%), kétgyermekes családok esetén, 2007

Forrás: OECD

Fontos megjegyezni, hogy a nálunk kevesebbet adóztató európai országok többségében az emberek nem kapnak kevesebb közszolgáltatást, mint Magyarország állampolgárai. Az Európai Unió országainak adatait áttekintve azt látjuk, hogy Magyarország éppen középen áll például a szociális kiadások GDP-arányos mértéke tekintetében, a kiemelkedően magas elvonások tehát nálunk egyáltalán nem eredményeznek kiemelkedően magas állami ellátásokat.

Szociális védelemre fordított kiadások
a GDP százalékában, 2005

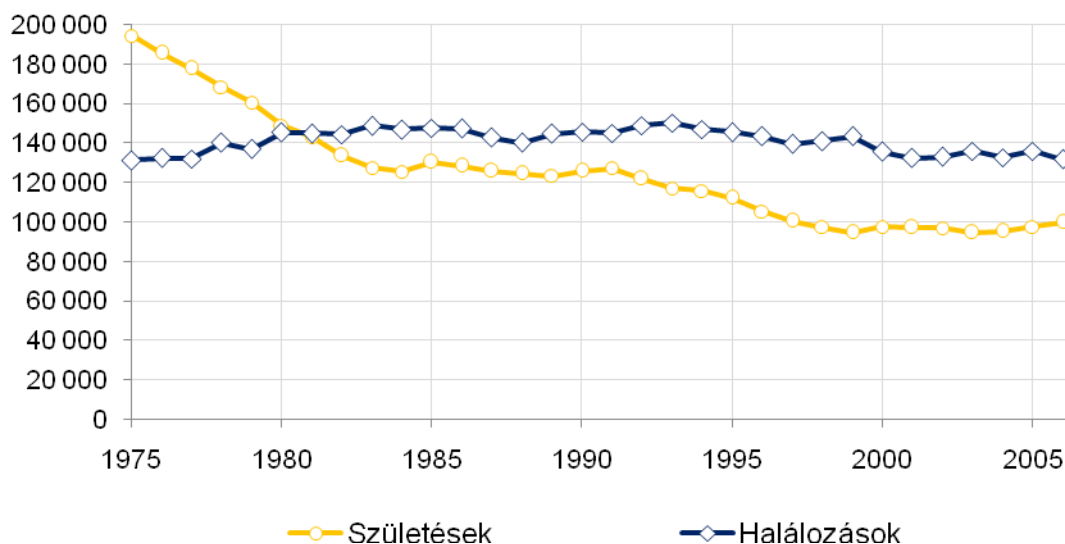
Forrás: Eurostat

TÁRSADALMI HELYZETKÉP

Népesedési folyamatok

A magyar népesség lélekszáma 1981 óta folyamatosan csökken, 1981 és 2007 között közel 700 ezerrel több ember halt meg, mint ahány gyermek született. Az átlagos termékenységi ráta tartósan alacsony, a halálozások száma európai összehasonlításban kirívóan magas, a népesség korstruktúrájában rejlő tartalékok pedig már régen kimerültek. A népességcsökkenés immár 27. éve tart, e tekintetben hazánk helyzete a világon egyedülálló. A tendencia is rendkívül kedvezőtlen, egy 30 európai országot összehasonlító vizsgálat szerint 1990 és 2005 között termékenységi adatunk 1,87-ről 1,31-re esett, így a 13. helyről a 23. helyre kerültünk.

A születések és halálozások alakulása

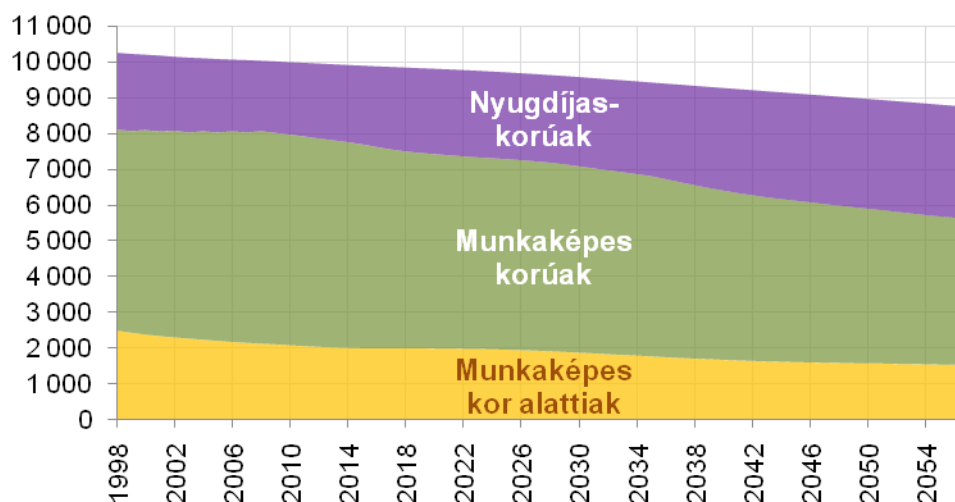
Forrás: KSH

A népességcsökkenésben és a népesség előregedésében megnyilvánuló demográfiai válság megszűnésére 2050-ig nincs esély, még a negatív tendenciák lassítása is csak nagyon hatékony családpolitikával és népegészségügyi programokkal lehetséges. Ezt a célt szolgálná például a családtámogatások célzottságának javítása, a munkaerőpiac családbaráttá tétele, a gyermekintézmények számának bővítése. Sajnos az elmúlt években e téren szinte semmi sem történt, sőt voltak kifejezetten ez ellen ható kormányzati intézkedések is.

Az életszínvonal növekedését még sikeres gazdaságpolitika mellett is megnehezíti, hogy a demográfiai öregedés hamarosan a munkaképes korúak számának csökkenésében is megnyilvánul, vagyis a munkaképes korúakra háruló eltartási teher egyre nagyobb lesz. Ezért is fontos, hogy legalább az amúgy is egyre kevesebb munkavállalási korú ember közül minél többen foglalkoztatottak, tehát adó- és járulékfizetők legyenek.

A népesség korösszetétele nagy korcsoportok szerint

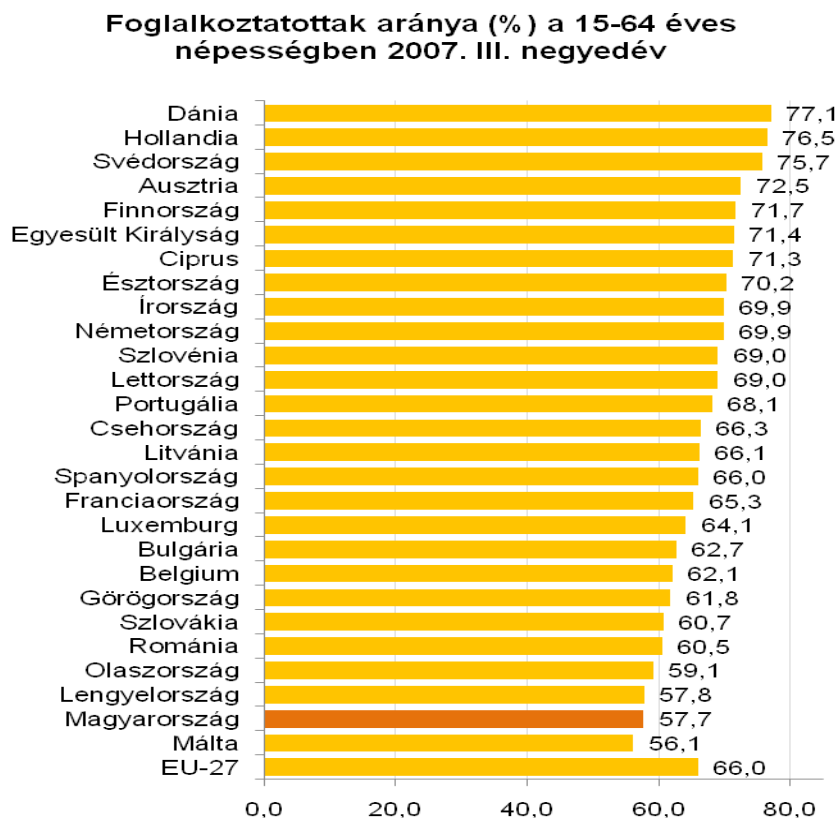

Forrás: KSH

Foglalkoztatottság, munkanélküliség

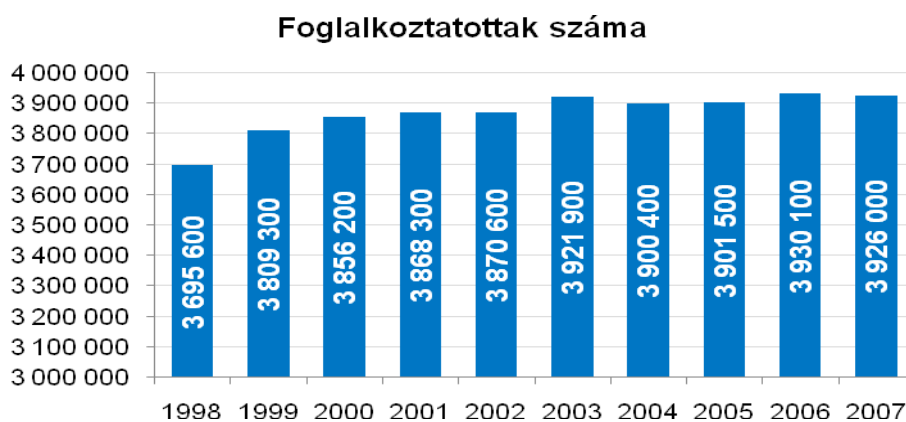
Magyarország egyik legsúlyosabb gazdasági és társadalmi problémája, hogy kritikusan alacsony a foglalkoztatottság. Sajnos a munkanélküliség a legtöbb esetben szegénységhez és társadalmi kirekesztődéshez is vezet, ezért a kedvezőtlen munkaerőpiaci helyzet egy sor más területen is komoly gondot okoz. A munkavállalási korú lakosságnak mindössze háromötöde dolgozik, az európai összehasonlításban használt adat, a 15–64 évesek foglalkoztatottsági rátája pedig csak 56-57 százalék, szemben az Európai Unió 66 százalékos értékével. A magyar foglalkoztatottsági ráta régiós összehasonlításban sem kedvező: a Magyarországhoz hasonló, 10,2 milliós népességű Csehországban, ahol a foglalkoztatottság 66% fölött van, közel egymillióval többen dolgoznak, mint Magyarországon. Nem nehéz belátni, hogy egymillióval több adó- és járulékfizető a magyar költségvetés, és ezen keresztül az oktatás, az egészségügy és a tömegközlekedés kritikus helyzetét is azonnal meg tudná oldani.

Hiába van azonban jelentős munkaerőtöbblet, a vállalkozások nem képesek a jelenleginél több dolgozót foglalkoztatni. A munkaerőpiac immár 5 éve nem bővül, a foglalkoztatottak száma 2003 óta 3,9 millió körül alakul. Az alacsony foglalkoztatottság miatt a lakosságnak csak alig 40 százaléka tud részt vállalni a közteherviselésben, emiatt rájuk aránytalanul nagy teher hárul. A magas adók miatt az európai összehasonlításban meglehetősen magas heti 40,5 munkaóra sem biztosít megfelelő életszínvonalat a magyar lakosság jelentős hányada számára, ezért a munka társadalmi megbecsültsége is kedvezőtlen, ami további gazdasági és társadalmi károkat okoz.

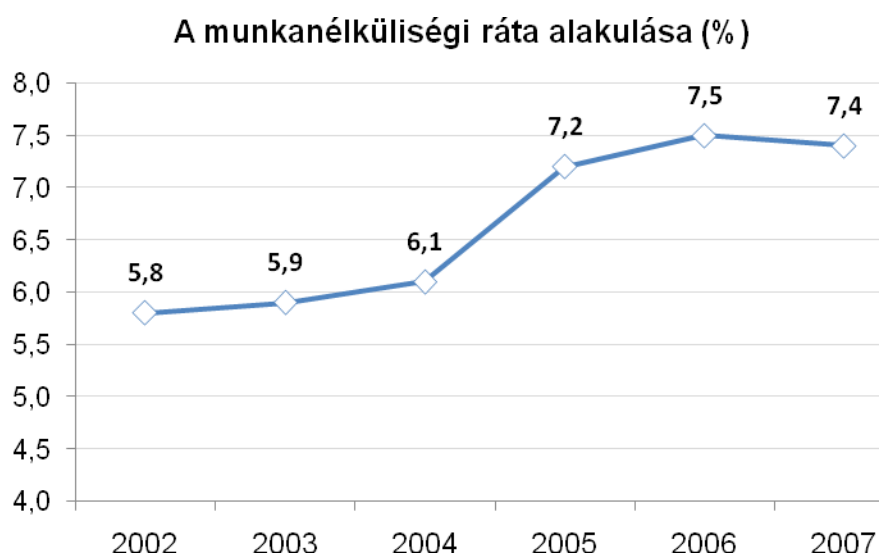
Forrás: Eurostat

Az alacsony foglalkoztatottság egyúttal súlyos szociális probléma is, hiszen a munka a társadalmi integráció fontos eszköze, így a munkából kimaradók a társadalmi lét egyéb dimenzióiban is egyre kedvezőtlenebb helyzetbe kerülnek.

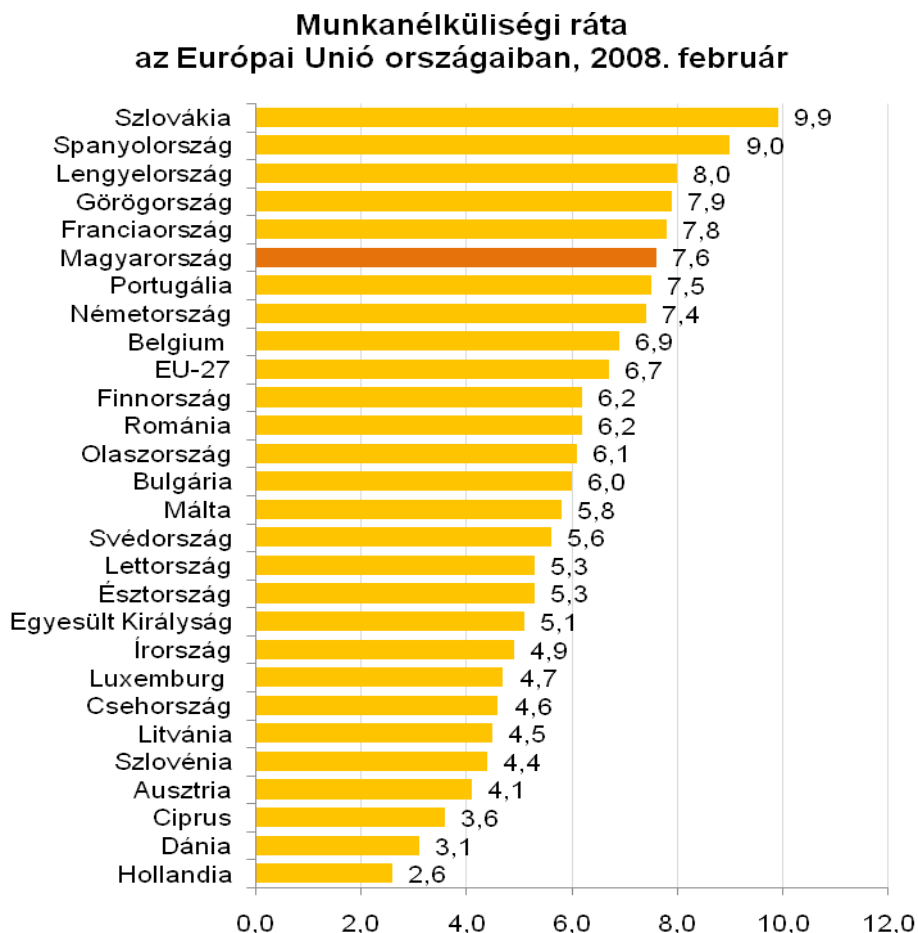
Forrás: KSH

Magyarországon az alacsony foglalkoztatottság mellett a növekvő munkanélküliség is jelzi a munkaerőpiac nehézségeit. A munkanélküliségi ráta 1998 és 2001 között két százalékponttal csökkent, az elmúlt öt évben azonban megfordult a tendencia: a munkanélküliség az utóbbi években jelentősen növekedett. Ráadásul a munkanélküliek közel fele tartósan állás nélküli, vagyis több, mint egy éve nincs munkája.

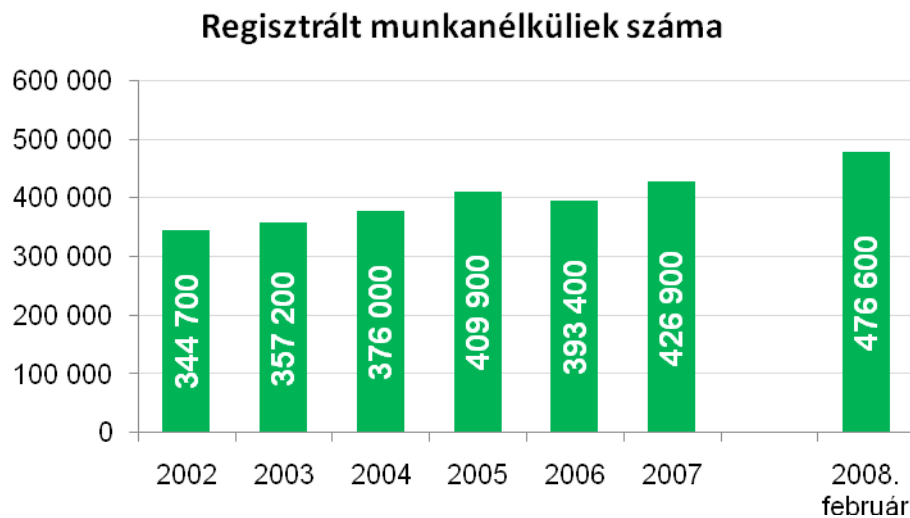
Forrás: KSH

Bár a foglalkoztatottság hazánkban korábban sem volt kedvező, a gazdaságilag aktív, de munkanélküli népességnek a gazdaságilag aktív népességhez viszonyított aránya, vagyis a munkanélküliségi ráta európai összehasonlításban kedvező volt. Mára ez is rosszabbodott, a 2007-es munkanélküliségi rátánk meghaladja például Romániáét is, Ausztria adatának pedig csaknem a kétszerese.

Forrás: Eurostat

1998 és 2002 között a regisztrált munkanélküliek száma 60 ezer fővel csökkent, azóta viszont 80 ezerrel nőtt, a szocialista–szabad demokrata kormányoknak tehát e tekintetben is sikerült az 1998-asnál is rosszabb helyzetbe hozniuk az országot. A legfrissebb adatok szerint 2008 februárjában a munkanélküliség tízéves csúcstól ért el, közel félmillió ember hiába szeretne dolgozni, nem talál munkát. Különösen igaz ez az alacsony végzettségűekre, a kistelepüléseken vagy elmaradott térségekben élőkre, az 50 évesnél idősebbekre és a kisgyermekes édesanyákra. Rajtuk kívül további több százezerre tehető azoknak a száma, akik már le is mondtak a munkába állásról, ezért nem szerepelnek a munkanélküliségi statisztikákban.

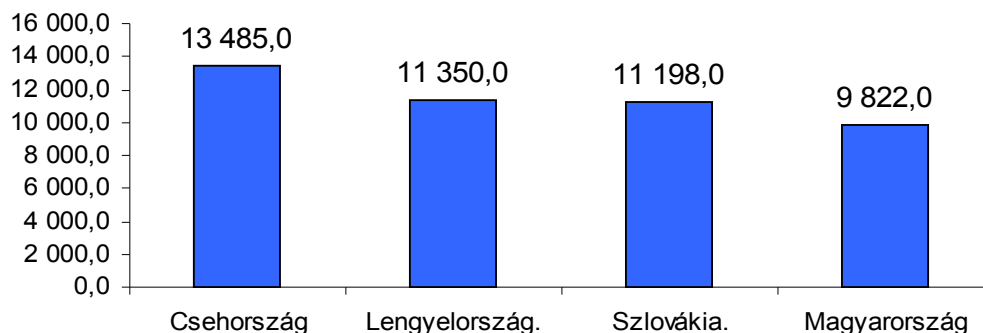

Forrás: Szociális és Munkaügyi Hivatal

Jövedelmek, bérek

2002 és 2006 között jelentős volt ugyan a keresetek növekedése, de ezt a gazdaság teljesítménye nem támasztotta alá. Mivel a gazdasági növekedés üteme az utóbbi években még csökkent is, a korábbi osztogatásoknak máig sincs fedezete, ezért újabb és újabb megszorítások következtek, így lett a szocialisták „jóléti rendszerváltásából” végül jelentős reálbércsökkenés. A magyarországi bérek egyébként még a régió átlagától is elmaradnak, ezért emelésük különösen indokolt lenne, de erre csak egy sikeres gazdaságpolitika eredményeként kerülhet sor.

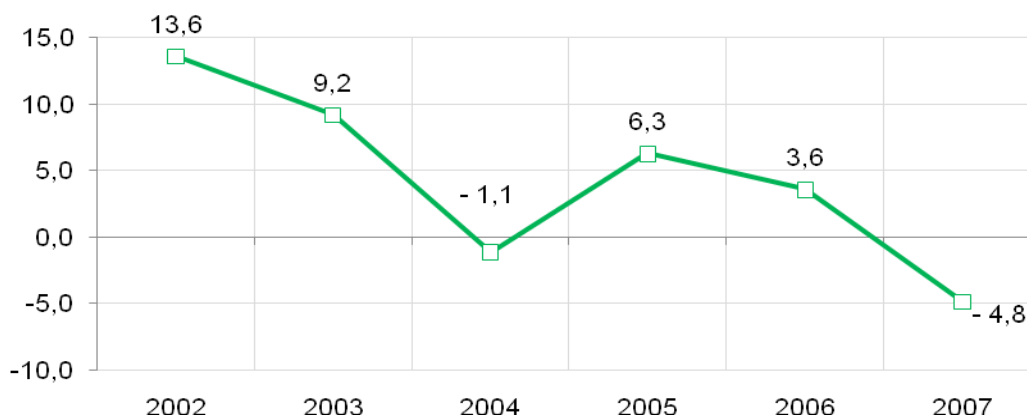
**Vásárlóerő-paritáson számolt egy főre jutó éves bér
2006-2007 (dollár)**

Forrás: OECD

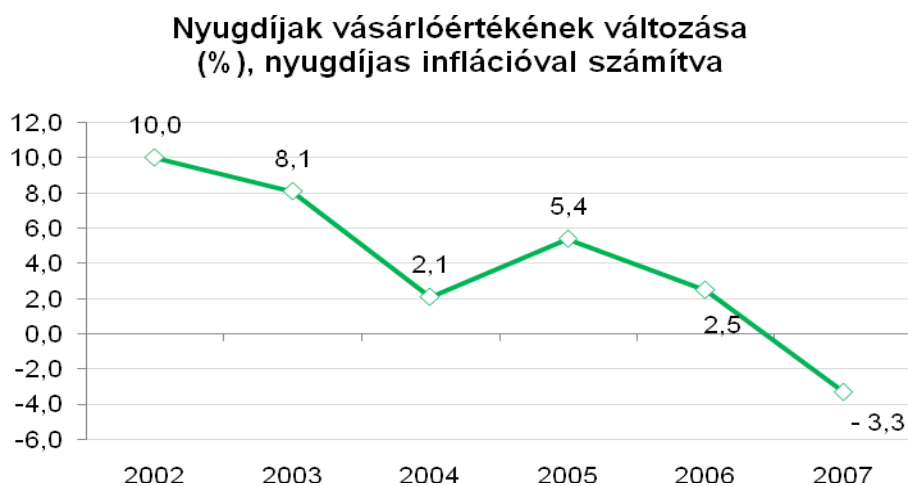
A keresetek vásárlóértékének változása már 2002 óta folyamatosan romló tendenciát követ. Évről évre apadt a reálbér-növekedés, 2007-ben pedig már jelentős, 4,8 százalékos reálbér-csökkenés következett be. Magyarország polgárai 2002-ben még joggal bízhattak abban, hogy a magyar átlagkeresetek tíz éven belül megközelítik az EU átlagát, ma azonban már ott tartunk, hogy a következő években a keresetek reálértékének megőrzése is komoly eredmény lenne.

**A nettó keresetek vásárlóértékének változása
az előző évhez képest, %**

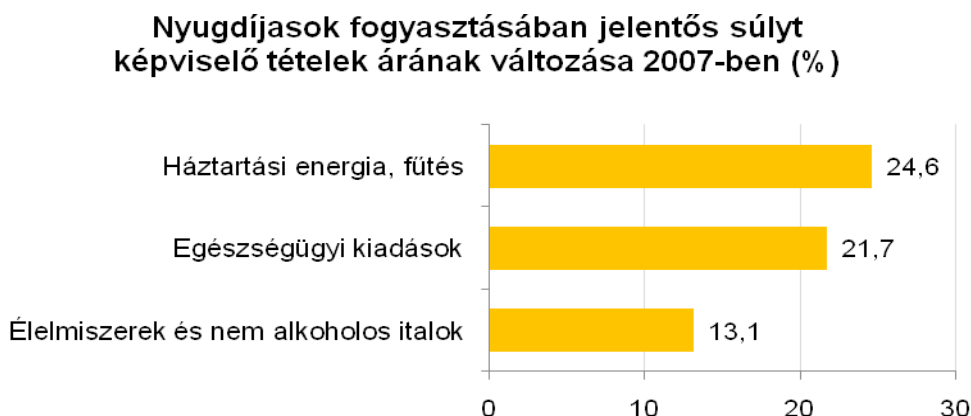

Forrás: KSH

Ráadásul a nyugdíjak vásárlóértéke – a nyugdíjas inflációval számolva – összességében kevésbé emelkedett az elmúlt öt évben, mint a nettó kereseteké. Figyelemre méltó, hogy 2007-ben a nyugdíjak vásárlóértéke több mint 3 százalékkal csökkent, vagyis a nyugdíjasok életszínvonala a különböző hangulatjavító nyugdíjfolyósítási trükkök ellenére is romlott. Ennek oka, hogy a nyugdíjasok fogyasztásában jelentősebb súllyal szereplő élelmiszerek ára, a lakhatással kapcsolatos kiadások, valamint az egészségügyi kiadások 2007-ben jelentősen megemelkedtek.

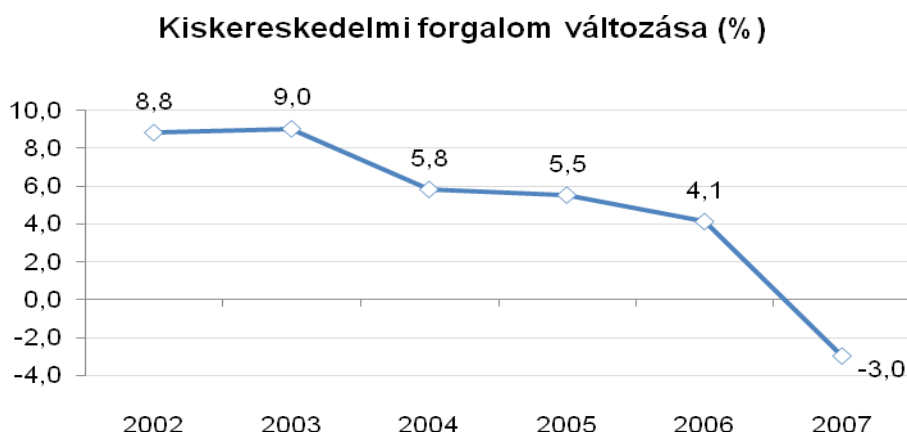
Forrás: Országos Nyugdíjfolyósító Főigazgatóság

Forrás: KSH

A jövedelmek vásárlóértékének csökkenése megmutatkozik a kiskereskedelmi forgalom alakulásában is: 2007-ben 3 százalékos visszaesés következett be. Jól jellemzi a lakosság romló anyagi helyzetét, hogy a használt cikkek vásárlása nőtt, míg a könyvek, újságok vásárlása 2007-ben 13,1 százalékkal visszaesett. Az adatok azt mutatják, hogy ezek bizony sokak számára már luxuscikknek számítanak.

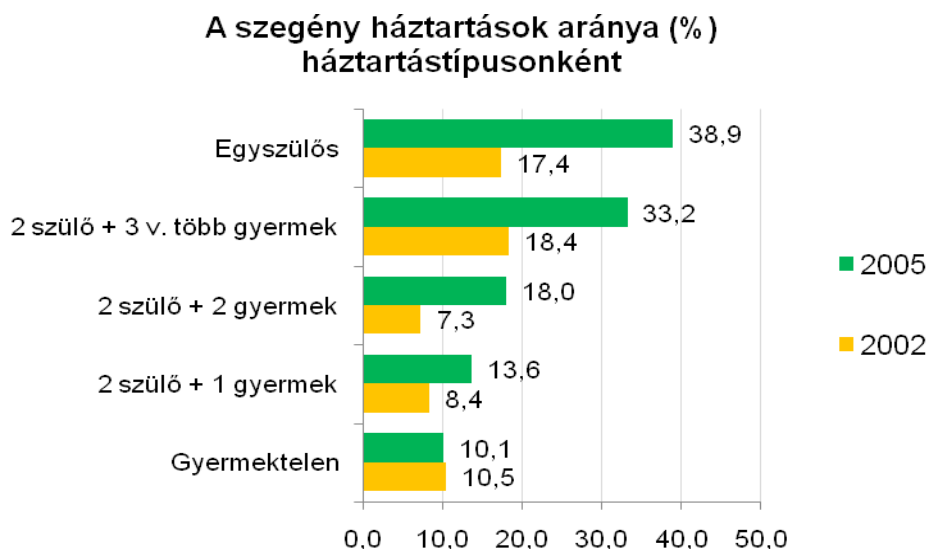

Forrás: KSH

Szegénység

A lakosság közel egyharmada, mintegy 3 millió ember a létminimum alatt él. Számukra a mindennapi élet alapvető szükségleteinek előteremtése is nagy nehézségekbe ütközik. A lakosság átlagjövedelmének 60 százaléka alatti jövedelemből élő szegények aránya 2002 és 2005 között 1,7-szeresére nőtt, a relatív szegénység tehát jelentősen emelkedett. Különösen figyelemreméltó, hogy a szegénységi kockázat éppen a gyermekes háztartások körében növekedett meg: míg a gyermektelen háztartások között kismértékben csökkent a szegények aránya, a gyermekes háztartások minden típusánál növekedett, a többgyermekes háztartások esetében legalább kétszeresére. Korábban utaltunk rá, hogy a demográfiai válság megfékezése csak nagyon hatékony családpolitikával képzelhető

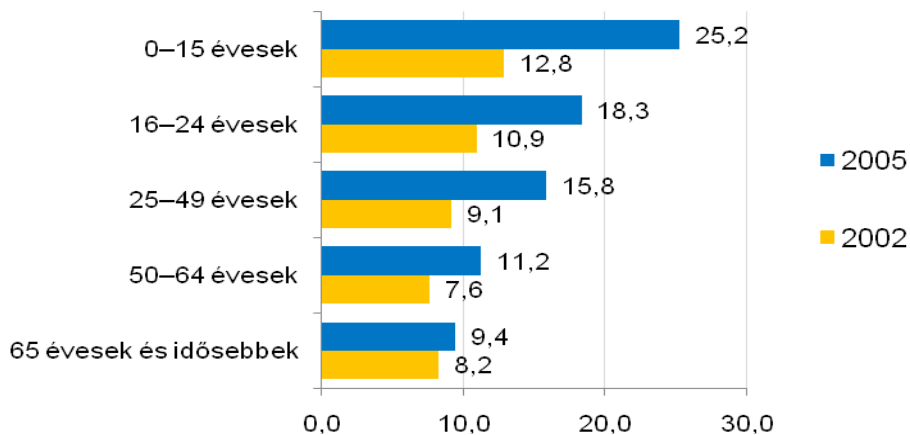
el, ez az adat azonban arról tanúskodik, hogy a szocialista-szabad demokrata kormányok még rontottak is a népesedési helyzetet meghatározó körülményeken.

Forrás: KSH

A szegénység korcsoportonkénti alakulását vizsgálva is visszatükröződik a gyermekes családok helyzetének romlása. A szegények aránya minden korcsoportban nőtt 2002 óta, legnagyobb mértékben azonban a 15 évesnél fiatalabbak körében. A szegények aránya a gyermekek között megduplázódott, már 850 ezer gyermek él a létminimum alatt, ezért hangzatos tervek helyett sürgősen valódi cselekvésre lenne szükség.

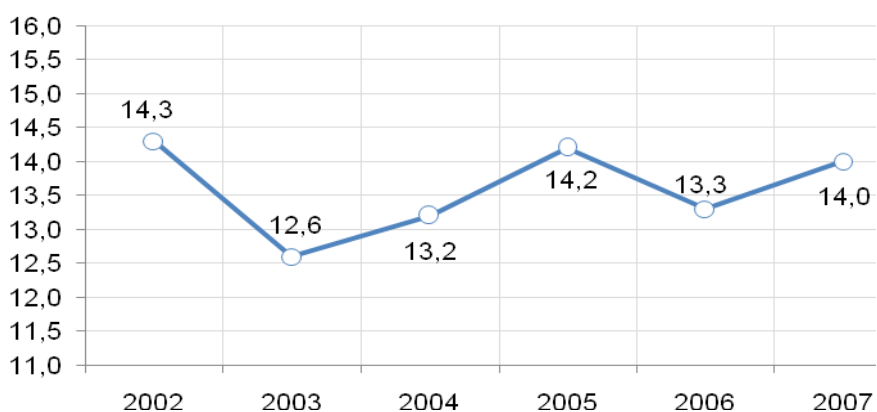
**A szegény háztartások aránya (%)
korcsoportonként**

Forrás: KSH

A gyermekszegénység növekedése szoros összefüggésben van a gazdasági helyzet romlásával. A munkanélküliség növekedése következtében az 1998-2001 közötti jelentős csökkenés után ismét nőtt azoknak a gyermekeknek az aránya, akik munkajövedelemmel nem rendelkező, tehát igen jelentős szegénységi kockázatú családban élnek.

**Kereső nélküli háztartásban élő
0-17 éves gyermekek aránya (%)**

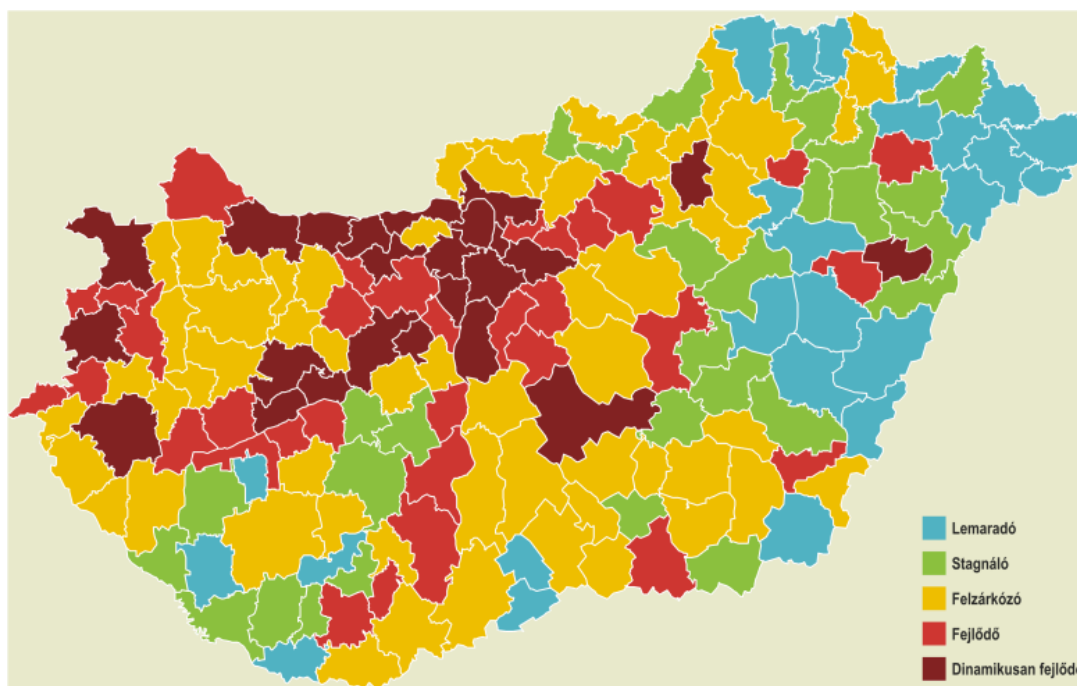

Forrás: KSH

Területi különbségek, a vidék leszakadása

Nemcsak az ország általános gazdasági helyzete, de az egyre növekvő területi különbségek is komoly gondot okoznak. Az ország kistérségei közül 20 stagnáló, 21 leszakadó kistérség, többségük egymáshoz közel, a keleti és az északi ország részben található. A stagnáló és leszakadó kistérségekben él az ország lakosságának 22 százaléka, vagyis 2,2 millió ember.

A kistérségek fejlettsége, 2004

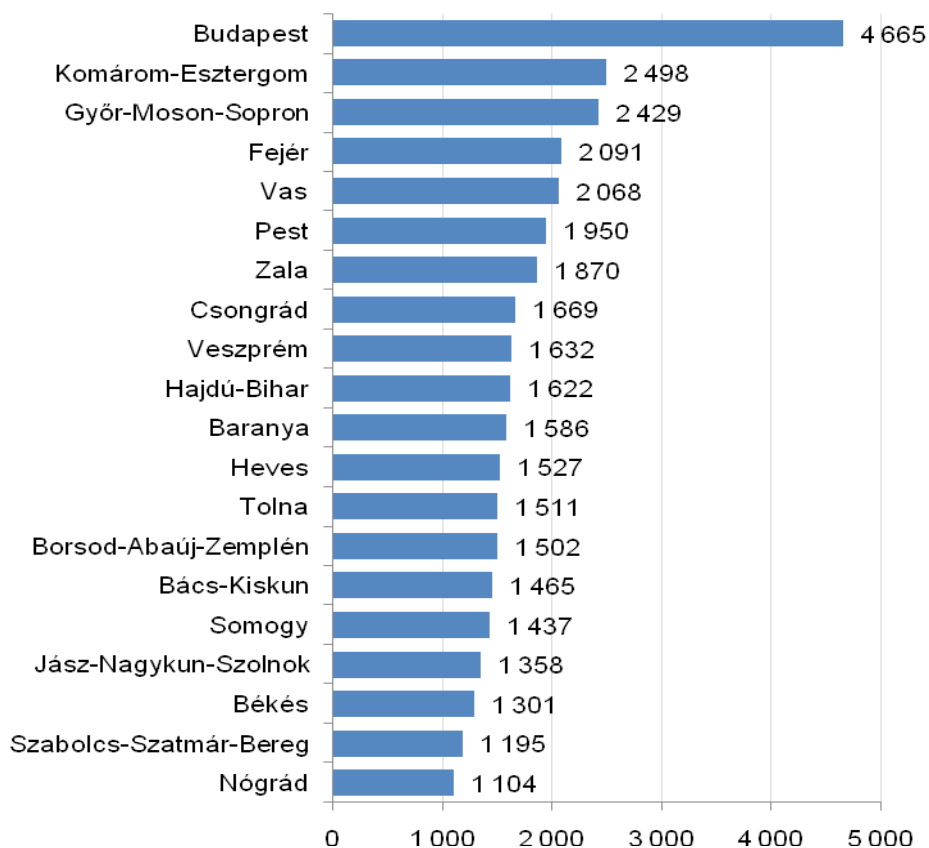

Forrás: KSH

A térségi különbségeket jól jelzi, hogy az egy főre jutó bruttó hazai termék Budapesten négyszer akkora, mint a legszegényebb megyékben. A területi különbségek ráadásul az utóbbi években tovább nőttek. A 2007. évi alig több mint egy százalékos gazdasági növekedés a területi eltéréseket is figyelembe véve azt

jelenti, hogy az ország jelentős részén nemcsak nem nőtt, hanem egyenesen visszaesett a gazdasági teljesítmény.

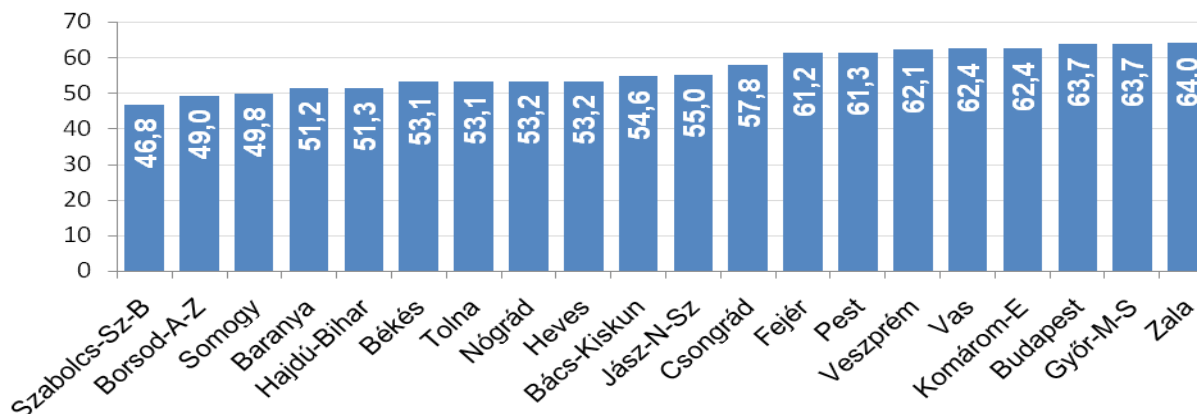
Egy főre jutó bruttó hazai termék, 2005 (ezer Ft)

Forrás: KSH

A gazdasági teljesítmény megyei adatai szorosan összefüggenek az adott térség munkaerőpiaci helyzetével. A foglalkoztatottak aránya másfélszer akkora Budapesten, Győr-Moson-Sopron és Zala megyében, mint a legkedvezőtlenebb helyzetű Szabolcs–Szatmár–Bereg megyében.

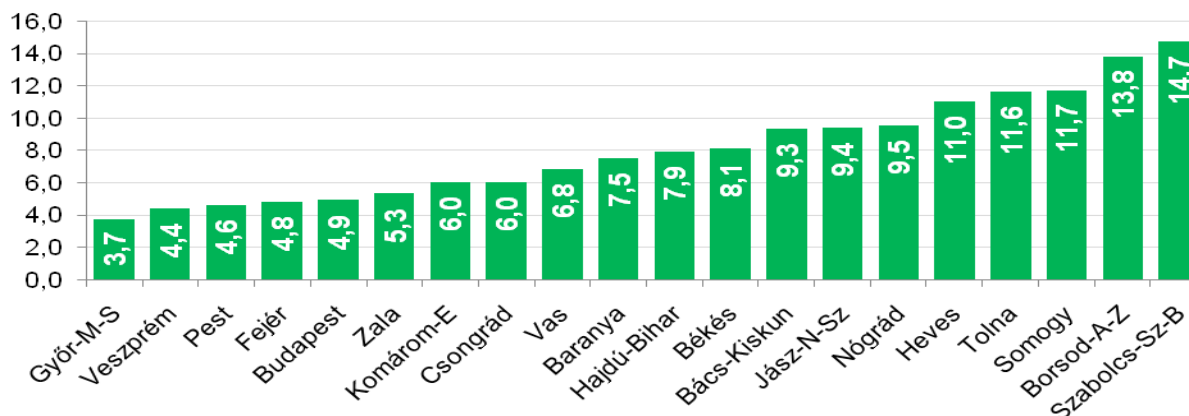
A 15-64 éves népesség foglalkoztatási rátája megyénként, 2007 (%)

Forrás: KSH

A munkanélküliségi rátát vizsgálva még rosszabb a helyzet: a legkedvezőbb és a legkedvezőtlenebb helyzetű megyék között négyszeres a különbség.

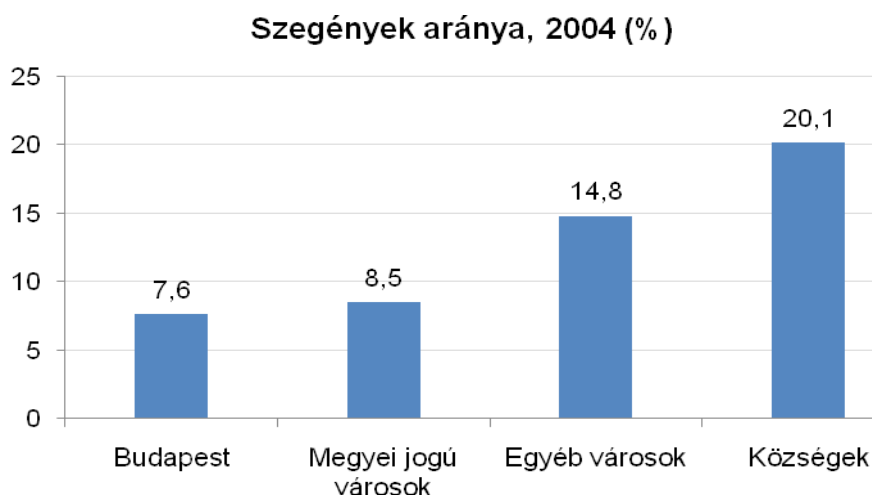
Munkanélküliségi ráta megyénként, 2007

Forrás: KSH

Az 1990-es években a szegénység kockázata egy korábban kevésbé jelentős dimenzió, a regionalitás, illetve a települési hierarchia mentén erősödött fel. Az utóbbi években tovább nőtt a területi különbségek szegénységben játszott szerepe. A

kistelepüléseken élők szegénységi kockázata még az 1990-es évtized közepén is kisebb volt az országos átlagnál, a 2000-es évek közepére viszont már az országos átlag többszörösére emelkedett. A lakóhely ma már többszázezer ember számára önmagában is jelentős szegénységi kockázatot jelent, de a jelenség fordítva is igaz, a területi szegregáció is tovább erősödött: a képzetlen, szegényebb lakosság bennrekedt a leghátrányosabb helyzetű településeken.

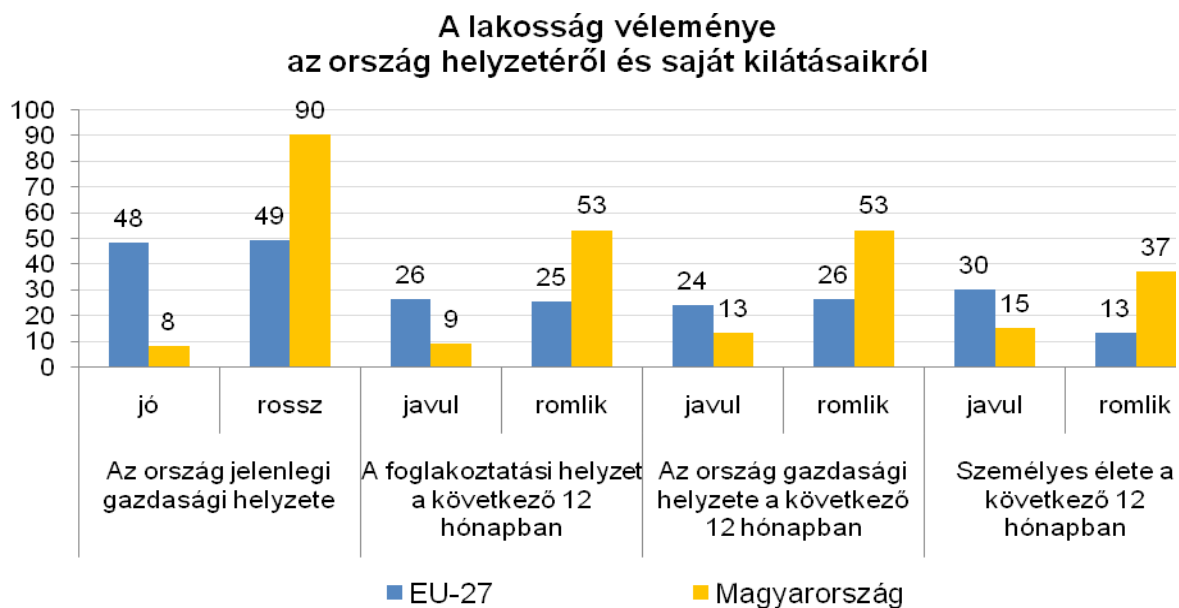

Forrás: KSH

Közhangulat, a jövőre vonatkozó várakozások

Magyarország polgárai az Európai Unió tagországai között a legkevésbé elégedettek az életminőségükkel, sőt, a jövőt illetően is a magyarok a legkevésbé bizakodóak. Az uniós tagállamok közül Magyarországon bíznak a legkevésbé abban, hogy lesz munkájuk és ez természetesen nem független az elmúlt évek fejleményeitől: az Európai Unióban hazánk az egyetlen ország, ahol az emberek jelentős része úgy érzi, hogy az elmúlt öt évben romlottak az életkörülményei. A gazdasági és szociális válság miatt az emberek közel fele attól tart, hogy szegénységbe süllyedhet, egyötödük pedig úgy érzi, hogy kimaradt a társadalom életéből. Talán még ennél is nagyobb baj, hogy a talpraállás társadalmi feltételeit tekintve sem állunk jól: nálunk

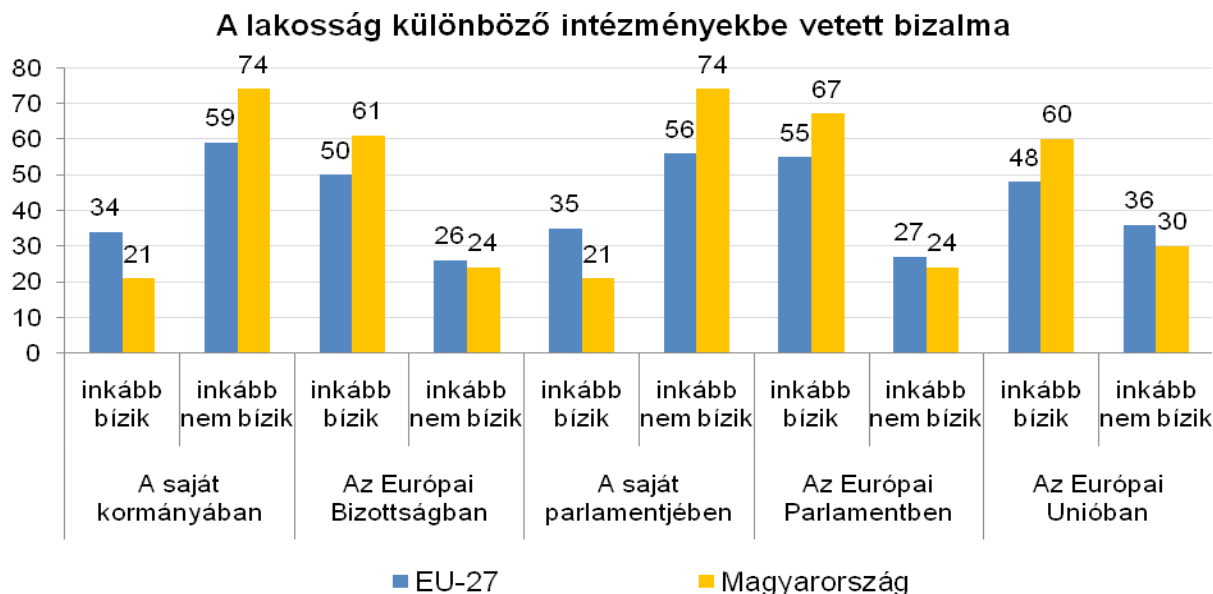
gondolják a legkevesebben, hogy a tudás, az iskolázottság segít az előrejutásban; az emberek többsége úgy látja, hogy azok tudnak érvényesülni, akik ügyeskednek vagy már eleve gazdag családból származnak.

Forrás: Eurobarometer No. 68

Ma Magyarországon nemcsak a gazdasági, de a társadalmi tőke hiánya is akadályozza az ország fejlődését. Alig bízunk a saját központi állami intézményeinkben, a lakosság háromnegyed része bizalmatlan az ország kormányával szemben.

Forrás: Eurobarometer No. 68

Figyelemre méltó, hogy a magyarok a nemzeti intézményeik helyett sokkal inkább bíznak az Európai Unióban: Magyarország polgárai a kormány tehetetlenségét, a romló gazdasági helyzetet és a csökkenő életszínvonalat látva még a munkanélküliség, az egészségügy, a fogyasztóvédelem, a környezetvédelem és a bűnüldözés megoldását is inkább az Európai Unióra bíznák. Márpedig az uniós döntéshozatal is a tagállamok szerepvállalásán alapul, így a nemzeti érdekek közösségi képviseléséhez is hatékony kormányzásra, céltudatos és következetes politikára van szükség.